

Ervaringen
van
allochtone raadsleden

Instituut voor Publiek en Politiek (IPP)

Amsterdam, 10 maart 2009

Inhoud

Inleiding	3
Wie is allochtoon	3
Methode van onderzoek	3
Respons en afspiegeling	4
Vergelijkingsmateriaal	4
Resultaten	6
Persoonlijke situatie	6
Functioneren als raadslid	10
Belemmeringen	15
<u>Allochtoon</u> raadslid	19
Samenvatting resultaten	22

Dit onderzoek is uitgevoerd door Brahim Fattah en Lisette Dekker

Wij danken alle respondenten voor de tijd en moeite die ze hebben besteed aan de invulling van de vragenlijst.

Instituut voor Publiek en Politiek (IPP)
Prinsengracht 911-915
1017 KD Amsterdam
T 020 5217600

Ervaringen van raadsleden van allochtone afkomst

Inleiding

Het Instituut voor Publiek en Politiek (IPP) heeft voor de tweede keer onderzoek gedaan naar de ervaringen van raadsleden van allochtone afkomst. De eerste keer is dit gedaan in 2005, een jaar voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2006. Nu is het in november/december 2008 gedaan, ruim een jaar voor de verkiezingen van maart 2010.

Waarom een onderzoek onder allochtone raadsleden?

Het Instituut voor Publiek en Politiek (IPP) ziet het als haar missie om burgers te informeren over hoe de politiek en de maatschappij functioneren. Zo wil het IPP burgers enthousiast maken om daar zelf actief aan deel te nemen. Daarbij let het IPP extra op de deelname aan de politiek van vrouwen, jongeren en allochtonen: groepen die in de politiek ondervertegenwoordigd zijn.

Om te bezien of de activiteiten van het IPP en andere organisaties effect hebben onderzocht het IPP na elke verkiezing hoeveel allochtonen (en vrouwen) in gemeenteraden (maar ook in Provinciale Staten en Tweede Kamer) zijn gekomen. Tussen twee verkiezingen door wordt onderzocht hoe het allochtone raadsleden vergaat in de gemeenteraden en hoe ze denken over hun eigen functioneren. De bevindingen worden weer gebruikt bij activiteiten als netwerkbijeenkomsten en cursussen voor (potentiële) allochtone raadsleden.

Wie is allochtoon?

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) hanteert de definitie dat iemand tot de allochtonen wordt gerekend als ten minste één van diens ouders in het buitenland is geboren. Het IPP-onderzoek beperkt zich tot allochtonen uit die etnische groepen waarop het integratiebeleid van de overheid is gericht: de klassieke migrantengroepen die vertegenwoordigd zijn in het Landelijk Overleg Minderheden: mensen afkomstig uit Suriname, Nederlandse Antillen, Turkije, Marokko, de Zuid-Europese landen (waaronder voormalig Joegoslavië), de Molukken en China, plus de nieuwe migrantengroepen die in het LOM vertegenwoordigd zijn door de stichting Vluchtelingenorganisaties Nederland (VON). De grootste groepen nieuwe migranten zijn afkomstig uit Afghanistan, Irak, Iran en Somalië. Op de Zuid Europeanen na behoren alle groepen tot de niet-westerse allochtonen.

Methode

In maart 2006 zijn er 302 raadsleden van allochtone afkomst aangetreden in de Nederlandse gemeenteraden, op een totaal van 9.558 raadsleden.

Tussentijds zijn er raadsleden afgetreden: 14 van hen werden in hun gemeente wethouder en 3 zijn naar de Tweede Kamer gegaan, anderen zijn uit de politiek vertrokken. Er zijn ook nieuwe allochtone raadsleden toegetreden. In november 2008 waren er in ons land 298 allochtone raadsleden die de enquête per mail toegestuurd gekregen hebben (N=298). 64 van de 298 hebben een ingevulde vragenlijst teruggestuurd, de respons is hiermee 21%. In 2005 was dat 26%.

De vragenlijst is ook gestuurd naar de allochtone volksvertegenwoordigers in de Amsterdamse stadsdelen en de Rotterdamse deelraden. De respons uit deze groepen is minder dan 10% geweest, daarom zijn deze antwoorden niet meegenomen in het resultaat.

Evenals in 2005 heeft een aantal raadsleden geantwoord dat ze niet aan het onderzoek meedoen omdat ze niet op hun allochtoon zijn willen worden aangesproken.

Is de respons een goede afspiegeling?

Na de lokale verkiezingen in 2006 heeft het IPP onderzoek gedaan naar het aandeel allochtonen in de gemeenteraden. Bij dit onderzoek is ook een aantal kenmerken onderscheiden: geslacht, herkomstland, partijlidmaatschap. Deze gegevens worden nu gebruikt om te bezien of de respons een goede afspiegeling is van de hele groep allochtone raadsleden.

64 allochtone raadsleden (21%) hebben de enquête ingevuld teruggestuurd: 43 mannen en 21 vrouwen, resp. 67 en 33%. Van de 302 gekozen raadsleden was het aandeel mannen 65%, het aandeel vrouwen 35%. Mannen en vrouwen zijn dus redelijk evenredig vertegenwoordigd onder de respondenten.

Kijken we naar de politieke partijen die zij vertegenwoordigen, dan zijn de raadsleden van de PvdA in de meerderheid, zowel onder de respondenten (54%) als onder het totale aantal allochtone raadsleden (61%); 12% van de respondenten is lid van GroenLinks, tegen 11% van alle allochtone raadsleden, 11% van respondenten is van Leefbaar/Lokaal, tegen 9% van alle allochtone raadsleden, 9% is lid van het CDA hetgeen overeenkomt met het aandeel CDA'ers onder alle allochtone raadsleden. De deelname van de leden van de VVD en de SP is iets hoger dan hun aandeel in de hele groep allochtone raadsleden: VVD opkomst 6%, aandeel 5%, SP opkomst 5%, aandeel 4%.

De respondenten konden, net als in 2005, meerdere antwoorden geven op de vraag met welke etnische groepering ze zich verbonden voelen. Bijna een derde van de respondenten geeft aan zich (ook) met de Nederlandse groepering verbonden te voelen; 30% voelt zich betrokken bij de Turkse groepering, bijna 10% bij de Surinaamse groepering, 7% bij de Marokkaanse en 18% bij andere etnische groeperingen.

Vergelijking met de etnische samenstelling van de hele groep allochtone raadsleden is lastig omdat in het laatste geval er geen mogelijkheid was om zich tot de Nederlandse groepering te bekennen. Van de totale groep allochtone raadsleden is meer dan de helft van Turkse afkomst, 22% van Marokkaanse afkomst, 12,5% van Surinaamse afkomst en 14% komt uit overige landen.

Gemiddeld genomen kunnen we zeggen dat de populatie van de respondenten redelijk overeenkomt met de totale groep allochtone raadsleden. Hoewel de respons niet hoog is kunnen we wel zeggen dat degenen die hebben meegedaan op de eigenschappen geslacht, partijlidmaatschap en herkomstland een redelijke afspiegeling zijn van de hele populatie.

Vergelijkingsmateriaal

De resultaten van het onderzoek worden vergeleken met die van het IPP onderzoek uit 2005. Daarnaast is er gekeken naar andere onderzoeken over het functioneren van raadsleden in het algemeen, in de hoop dat er een vergelijking mogelijk is tussen de allochtone groep en de totale groep raadsleden. Immers veel ervaringen van allochtone raadsleden zouden wel eens dezelfde kunnen zijn als die van autochtone raadsleden. De problemen die men ondervindt met het combineren van een baan, een gezin en het raadswerk zijn niet voorbehouden aan allochtone raadsleden alleen. De klacht over het vele leeswerk evenmin.

Gebruikt vergelijkingsmateriaal

De volgende publicaties zijn gebruikt als vergelijkingsmateriaal:

'Het gemeenteraadslid. Onderzoek naar tijdsbesteding en werkzaamheden van raadsleden' april 2008, door Daadkracht BV

'Van werklust naar werklust'. Aanbevelingen om het werk van lokale politici (nog) leuker te maken' van de Commissie Positie wethouders en raadsleden, ook wel de Commissie Aarts genoemd, verschenen in mei 2008.

'Afgetreden raadsleden. Motieven en ervaringen' Onderzoek van SGBO in opdracht van de ministeries van BZK en SZW, 2006.

'Staat van Bestuur 2006', van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Daarnaast is gebruik gemaakt van de gegevens van de website www.decentraalbestuur.nl

Resultaten

De vragenlijst valt in vier delen uiteen: vragen over de persoonlijke situatie, het functioneren als raadslid, de belemmeringen die men ondervindt, en over de positie van *allochtoon* raadslid. In deze volgorde worden de resultaten gepresenteerd en waar nodig becommentarieerd.

Anders dan bij het IPP-onderzoek van 2005 is deze keer bij de antwoorden op de vragen onderscheid gemaakt tussen de antwoorden van de mannen en de vrouwen. Daarmee kan worden nagegaan of de ervaring van mannen en vrouwen verschillend zijn.

Deel 1. Persoonlijke situatie

1. Geslacht

	aantal	%
Man	43	67
Vrouw	21	33
Totaal	64	100

Het aandeel mannen en vrouwen onder de respondenten komt redelijk overeen met hun aandeel in het totale aantal allochtone raadsleden, resp. 65 en 35%. Van de hele groep van ruim 9500 raadsleden is de man - vrouwverhouding 74:26.

2. Leeftijd

	man		vrouw		totaal	
t/m 35	11	26%	6	29%	17	27%
36-50	20	47%	13	62%	33	52%
ouder dan 50	12	28%	2	10%	14	22%
totaal	43	100%	21	100%	64	100%

Vrouwen zijn iets jonger dan mannen. De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 41,5 jaar. Dat is jong, vergeleken met de gemiddelde leeftijd van alle raadsleden. Volgens de 'Staat van het Bestuur 2006' is de gemiddelde leeftijd van het raadslid in de periode 1998-2005 gestegen van 49,2 naar 53,4 jaar.

Een verklaring voor de afwijkende score op man-vrouw verhouding en leeftijd zou kunnen zijn dat partijen met relatief veel allochtone raadsleden ook de partijen zijn met relatief veel vrouwen en met een lagere gemiddelde leeftijd. Onderstaand ziet u de gegevens naast elkaar:

Partij	% allochtonen ¹	% vrouwen ²	Gemiddelde leeftijd ³
PvdA	8,5	30,8	52,3
GroenLinks	6,3	40,2	50,5
SP	3,8	35,4	49,1
CDA	1,4	22,8	53,4
VVD	1	26,3	54,1
Lokaal & Leefbaar	1,1	22,8	54,6
D66	0,6	26,3	52,5
Alle raadsleden	3	26	53,4

Een andere factor is dat grotere gemeenten relatief meer allochtonen in hun gemeenteraad hebben, maar ook meer vrouwen en hun raadsleden zijn gemiddeld jonger.

3. Hoogst genoten opleiding

	man		vrouw		totaal	
Havo/vwo	1	2%	2	10%	3	5%
Mbo	1	2%	2	10%	3	5%
Hbo	27	63%	12	57%	39	61%
Universiteit	14	33%	5	24%	19	30%
Totaal	43	100%	21	100%	64	100%

91% van de respondenten heeft een opleiding op hbo of universitair niveau gevolgd. Mannen (96%) iets meer dan vrouwen (81%).

In de andere onderzoeken zijn geen gegevens gevonden over het opleidingsniveau van de hele groep raadsleden.

4. Met welke etnische groepering voelt u zich verbonden

	man	vrouw	totaal
Nederlandse	13	6	19
Surinaamse	6	4	10
Turkse	14	6	20
Marokkaanse	6	1	7
Antilliaanse	0	0	0
Anders	10	8	18

* Meerdere antwoorden mogelijk.

Meer Nederlander?

30% van de respondenten geeft aan zich met de Nederlandse groepering verbonden te voelen. Dit is opvallend omdat bij het IPP-onderzoek van 2005 op dezelfde vraag slechts 1% van de respondenten aangaf zich met de Nederlandse groepering verbonden te voelen. Mannen en vrouwen verschillen hierin niet.

¹ IPP onderzoek 2006

² www.decentraalbestuur.nl

³ idem

5. Jaren in de raad

	man		vrouw		totaal	
Tot 2 jaar	2	5%	1	5%	3	5%
2-4 jaar	23	53%	16	76%	40	61%
4-6 jaar	11	26%	3	14%	14	22%
Meer dan 6 jaar	7	16%	1	5%	8	13%
Totaal	43	100%	21	100%	65	100%

66% van alle respondenten zit voor de eerste periode in de raad. Uitgesplitst: bij vrouwen is dit 81%, bij mannen 58%. 42% van de mannen zit voor de tweede periode in de raad, sommigen zelfs langer.

6. Politieke partij

partij	man		vrouw		totaal	
CDA	5	12%	1	5%	6	9%
ChristenUnie	1	2%		0%	1	2%
GroenLinks	3	7%	5	24%	8	12%
PvdA	25	58%	10	48%	35	54%
VVD	3	7%	1	5%	4	6%
SP		0%	3	14%	3	5%
Lokaal&Leefbaar	6	14%	1	5%	7	11%
	43	100%	21	100%	64	100%

De vrouwelijke respondenten zijn relatief linkser dan de mannen, minder lid van de PvdA, meer van GroenLinks en SP.

7. Taakgebied

	man	vrouw
Sociale infrastructuur	30	17
Fysieke infrastructuur	17	9
Bestuur & middelen	18	5
Werk & Economie	15	10

In welk taakgebied bent u actief in de raad, is gevraagd. Deze vraag is gesteld omdat de indruk bestaat dat allochtone raadsleden meer actief zijn in de 'zachte' sector zoals welzijn en sport, en minder in de 'harde' sector: ruimtelijke ordening, wonen, economie, financiën. Voor het onderzoek zijn de raadswerkzaamheden in vier groepen verdeeld, een indeling die in verschillende gemeenten ook wordt gebruikt:

1. Sociale infrastructuur (onderwijs, cultuur, sport, sociaal beleid (zorgkant))
2. Fysieke infrastructuur (wonen, verkeer en vervoer, groen, ruimtelijke ordening)
3. Bestuur & middelen (bestuur, veiligheid, financiën, gemeentelijke organisatie)
4. Werk: economie, arbeidsmarktbeleid, sociaal beleid (sociale dienst)

De meeste respondenten zitten in meer groepen, slechts 21 van de 64 personen beperken zich tot één aandachtsgebied. De sociale infrastructuur is favoriet, zowel bij de mannen als bij de vrouwen.

We hebben de beantwoording van deze vraag ook langs de partijmeetlat gelegd. De vooronderstelling daarbij is dat PvdA-raadsleden (overigens niet alleen de allochtonen onder hen) een grotere voorkeur hebben voor de sociale infrastructuur.

7a Taakgebied naar partij

	sociaal	fysiek	bestuur&middelen	werk
CDA	4	3	2	3
CU		1	1	
GroenLinks	6	6	5	2
PvdA	23	13	11	12
SP	2			4
VVD	4	3		
Lokaal&Leefbaar	2	1	1	1

Voor zover het allochtone PvdA-raadsleden zijn lijkt de vooronderstelling te kloppen. De vraag blijft dan of allochtonen vooral in de sociale infrastructuur zitten omdat ze allochtoon zijn of omdat ze veelal lid van de PvdA zijn.

Opgemerkt moet ook worden dat de werkwijze in veel gemeenteraden de laatste paar jaar zodanig anders gestructureerd is dat slechts weinig raadsleden zich met één specifieke commissie bezig houden. Er wordt meer met bredere taakgebieden gewerkt en raadsleden kunnen bij meer gebieden betrokken zijn.

Deel 2. Raadswerk

Dit deel begint met twee open vragen:

8. Wat vindt u het leukste dan wel meest positieve aspect van het raadslidmaatschap?

Onder de antwoorden die de respondenten geven springt er vooral uit dat de raadsleden het positief vinden dat ze zich kunnen inzetten voor de burgers van hun gemeente, dat ze invloed hebben, verschil kunnen maken voor de bewoners, kunnen meebeslissen over wat er in de gemeente gebeurt. Daarnaast waarderen ze vooral de contacten die ze onderhouden met burgers, het in aanraking komen met een breed scala van onderwerpen en activiteiten. 'De stad beter leren kennen'.

9. Wat vindt u het vervelendste dan wel minst positieve aspect van het raadslidmaatschap?

Met kop en schouder springen er als voornaamste punten uit: te veel vergaderen, te veel leeswerk, te moeilijke stukken, tijdgebrek. Daarnaast: grote ego's onder collega's, politieke spelletjes, kritiek van burgers, je kunt het nooit goed doen voor iedereen. Verschillende respondenten geven aan dat steeds meer aan het raadswerk verbonden activiteiten overdag plaats vinden, mensen met een full-time baan kunnen daar niet aan mee doen.

10. Was u tevoren vertrouwd met de praktische vaardigheden van het politieke werk?

	man		vrouw		totaal	
Ja, zeer vertrouwd	9	21%	3	14%	12	19%
Redelijk vertrouwd	19	44%	9	43%	28	44%
Geheel onvertrouwd	15	35%	9	43%	24	37%
Totaal	43	100%	21	100%	64	100%

Mannen waren bij aanvang van de raadsperiode meer vertrouwd met de vaardigheden van het politieke werk dan vrouwen. Waarschijnlijk heeft dit te maken met het gegeven dat 42% van de mannen voor de tweede periode in de raad zit, van de vrouwen 19%.

De raadsleden die op deze vraag 'ja, zeer vertrouwd' hebben gegeven hebben vraag 11 niet ingevuld, daardoor is het aantal respondenten lager dan bij andere vragen.

11. Heeft het gebrek aan vertrouwdheid u belemmerd in het raadswerk?

	man		vrouw		totaal	
Ja	16	47%	9	50%	25	48%
Nee	18	53%	7	39%	25	48%
Geen antwoord			2	11%	2	4%
	34	100%	18	100%	52	100%

Bijna de helft van de respondenten heeft belemmeringen ervaren in hun raadswerk omdat ze vooraf niet of slechts deels vertrouwd waren met de vaardigheden die nodig zijn voor het raadslidmaatschap.

Als toelichting werd aangegeven dat dit deels een zaak is van inwerken, daarnaast heeft het te maken met de moeilijkheidsgraad van het werk (moeilijke stukken, jargon, begroting begrijpen, dossierkennis) maar ook met het onvoldoende beschikken over vaardigheden als debatteren, onbekendheid met de spelregels en onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal.

12. Kreeg u ondersteuning / begeleiding?

	man		vrouw		totaal	
Ja	16	37%	16	76%	32	50%
Nee, geen behoefte	11	26%	1	5%	12	19%
Nee, wel gemist	15	35%	3	14%	18	28%
Geen antwoord	1	2%	1	5%	2	3%
	43	100%	21	100%	64	100%

Hier zijn er opmerkelijke verschillen tussen mannen en vrouwen. Vrouwen kregen veel vaker ondersteuning dan mannen. Nu zal het percentage mannen dat geen behoefte aan ondersteuning had te maken kunnen hebben met hun reeds opgedane ervaring als raadslid in de vorige periode, maar 35% van de mannelijke respondenten heeft ondersteuning wel gemist. Het blijft dan de vraag of het ze niet is aangeboden, of dat ze het niet gevraagd hebben. Zijn vrouwen daarin meer assertief?

De ondersteuning die geboden is kwam van verschillende kanten: van de eigen partij, van fractiegenoten, van de griffie. Een enkeling kreeg ondersteuning van een oud-raadslid, voormalig wethouder, vroegere fractievoorzitter, of een coach.

13. Heeft u goede contacten met autochtone raadsleden?

	man		vrouw		totaal	
Zeer goed	24	56%	13	62%	37	58%
Redelijk	15	35%	5	24%	20	31%
Kan beter	4	9%	2	10%	6	9%
Geen antwoord		0%	1	5%	1	2%
	43	100%	21	100%	64	100%

Tegen de 90% van de respondenten heeft goede, resp. redelijke contacten met autochtone raadsleden.

14. Heeft u allochtone collega's in de raad?

	man		vrouw		totaal	
Nee	14	33%	4	19%	18	29%
Ja, daar werk ik regelmatig mee samen	15	35%	7	33%	22	34%
Ja, daar heb ik normaal tot weinig contact mee	14	33%	9	43%	23	35%
Geen antwoord		0%	1	5%	1	2%
	43	100%	21	100%	64	100%

Bijna 30% van de respondenten heeft geen allochtone collega's. De overige 70% wel en werkt daar mee samen, een derde regelmatig, een derde heeft daar normaal tot weinig contact mee.

Tijdsbesteding

15. Hoeveel uur per week besteedt u aan het raadswerk?

	man		vrouw		totaal	
>10 uur	4	9%	1	5%	5	8%
10-19 uur	19	44%	9	43%	28	44%
20-29 uur	19	44%	11	52%	30	47%
meer dan 30 uur	1	2%		0%	1	1%
	43	100%	21	100%	64	100%

Vrouwen besteden iets meer tijd aan het raadswerk, maar het ontloopt elkaar niet zo veel. In het onderzoek 'Het gemeenteraadslid' wordt geconstateerd dat het gemiddelde raadslid 15 uur per week besteedt aan het raadswerk, in kleinere gemeenten is het minder, in grotere meer. In gemeenten met meer dan 150.000 inwoners besteden raadsleden gemiddeld 22 uur per week aan het raadswerk. Allochtone raadsleden zitten vaker in grotere gemeenten. In het IPP onderzoek van 2005 gaf nog 9% van de respondenten aan meer dan 30 uur per week aan het raadswerk te besteden.

16. Waar wordt de tijd aan besteed?

a. Lezen van stukken	man		vrouw		totaal	
Tot 10% van de tijd	1	2%	2	10%	3	5%
11-20%	16	37%	4	19%	20	31%
21-30%	15	35%	10	48%	25	39%
31-40%	6	8%	1	3%	7	6%
41-50%	2	3%	4	11%	6	5%
Meer dan 50%	3	4%	0	0%	3	3%
	43	100%	21	100%	64	100%

b. Vergaderen	man		vrouw		totaal	
tot 10%	2	5%	1	5%	3	5%
11-20%	5	12%	4	19%	9	14%
21-30%	10	23%	5	24%	15	23%
31-40%	14	33%	8	38%	22	34%
41-50%	7	16%	3	14%	10	16%
Meer dan 50%	5	12%	0	0%	5	8%
	43	100%	21	100%	64	100%

c. Contact binnen partij	man		vrouw		totaal	
Tot 10%	32	74%	18	86%	50	78%
11-20%	9	21%	2	10%	11	17%
21-30%	2	5%	1	5%	3	5%
31-40%		0%		0%		0%
41-50%		0%		0%		0%
Meer dan 50%		0%		0%		0%
	43	100%	21	100%	64	100%

d. Contact met burgers/organisaties

	man		vrouw		totaal	
Tot 10%	24	56%	9	43%	33	51%
11-20%	13	30%	9	43%	22	34%
21-30%	5	12%	2	10%	7	11%
31-40%	1	2%	1	5%	2	4%
41-50%		0%		0%		
Meer dan 50%		0%		0%		
	43	100%	21	100%	64	100%

e. Met etnische achterban

	man		vrouw		totaal	
Tot 10%	34	79%	13	62%	47	73%
11-20%	8	19%	6	28%	14	22%
21-30%	1	2%	1	5%	2	3%
31-40%			1	5%	1	2%
41-50%						
Meer dan 50%						
	43	100%	21	100%	64	100%

Het rapport 'Het gemeenteraadslid' geeft aan dat tweederde van de tijd wordt besteed aan bestuurlijke activiteiten (vergaderen, lezen van stukken, gemeentehuiswerk, partijcontacten), een derde aan volksvertegenwoordigende activiteiten (contact met burgers, maatschappelijke organisaties, werkbezoeken). De allochtone raadsleden verschillen daarin niet veel; het lezen van stukken en vergaderen kosten de meeste tijd.

17. Bent u tevreden met deze verdeling?

	man		vrouw		totaal	
Ja	17	40%	6	36%	23	36%
Nee	26	60%	14	63%	40	62%
Geen antwoord			1	2%	1	2%
	43	100%	21	100%	64	100%

Het merendeel van de respondenten is niet tevreden over deze tijdsbesteding. De meeste respondenten geven aan meer tijd te willen besteden aan contacten met organisaties en burgers. Ze willen minder tijd besteden aan het lezen van stukken en vergaderen. Dit resultaat komt overeen met het rapport 'Het gemeenteraadslid', daarin geeft 37,8% aan tevreden te zijn met de tijdsindeling, 62,2% ontevreden.

18. Heeft u naast het raadswerk een betaalde baan?

	man		vrouw		totaal	
Nee	6	14%	4	19%	10	15%
Ja	37	86%	15	71%	52	80%
Geen antwoord			2	10%	2	3%
	43	100%	21	100%	65	98%
Omvang betaalde baan						
Minder dan 10 uur	2	5%	0	0%	2	4%
10-19 uur	2	5%	0	0%	2	4%
20-29 uur	0	0%	6	40%	6	12%
Meer dan 30 uur	33	89%	9	60%	42	81%

Totaal	37	100%	15	100%	52	100%
--------	----	------	----	------	----	------

80% van de respondenten heeft naast het raadswerk betaald werk. Dat is meer dan het gemiddelde van de raadsleden, volgens het rapport 'Het gemeenteraadslid' heeft 71% van alle raadsleden een baan. Mannen werken iets meer uren dan vrouwen, maar in beide groepen werken de meesten meer dan 30 uur per week.

19. Bent u geslaagd als raadslid?

	man		vrouw		totaal	
Ja	35	81%	13	62%	48	75%
Nee	5	12%	6	28%	11	17%
Geen antwoord	3	7%	2	10%	5	8%
	43	100%	21	99%	64	100%

De mannen hebben een positiever beeld van zichzelf dan de vrouwen. Een aantal respondenten heeft aangegeven nog niet te kunnen zeggen dat ze geslaagd zijn als raadslid omdat ze nog halverwege de periode zijn, veel werk moet nog worden gedaan.

20. Stelt u zich in 2010 weer kandidaat?

	man		vrouw		totaal	
Ja	14	33%	11	52%	25	39%
Nee	11	26%	1	5%	12	19%
Weet ik nog niet	18	42%	9	43%	27	42%
	43	100%	21	100%	64	100%

Hier ziet men een gemengd beeld. Een kleine meerderheid van de vrouwen is van plan zich weer kandidaat te stellen, een derde van de mannen ook. Ruim 40% weet het nog niet. Het is nog te vroeg om dat te beslissen melden verschillende respondenten.

Deel 3. Waardoor wordt het raadswerk bemoeilijkt?

Bij de vraag waardoor het raadswerk eventueel wordt bemoeilijkt zien we de mening van mannen en vrouwen van elkaar verschillen. Het is opvallend dat meer mannen dan vrouwen aangeven problemen te hebben om het raadswerk te combineren met een gezin. Dit kwam ook naar voren in het IPP-onderzoek van 2005. In de beeldvorming wordt de combinatie van raadswerk met gezin veelal als een specifiek knelpunt voor vrouwen gezien. Ook de combinatie van raadswerk met betaald werk, lastige vergadertijden, gebrek aan ondersteuning en veel papierwerk worden meer door mannen dan door vrouwen als een belemmering ervaren. Vrouwen geven vaker aan last te hebben van discriminerende personen. 19% van de respondenten, geeft aan zich belemmerd te voelen door druk van de achterban, mannen iets meer dan vrouwen. In 2005 gaf 32% van de respondenten aan hier last van te hebben.

21 a De combinatie van gezin en/of sociaal leven met het raadswerk

	man		vrouw		totaal	
Geheel eens	9	21%	5	24%	14	22%
Eens	19	44%	5	24%	24	38%
Neutraal	6	14%	3	14%	9	14%
Oneens	5	12%	4	19%	9	14%
Geheel oneens	4	9%	3	14%	7	11%
Geen antwoord	0	0%	1	5%	1	2%
Totaal	43	100%	21	100%	64	100%

21 b Gezondheidsproblemen of andere zaken van persoonlijke aard

	man		vrouw		totaal	
Geheel eens	1	2%	1	5%	2	3%
Eens	4	9%	2	10%	6	9%
Neutraal	6	14%	2	10%	8	13%
Oneens	13	30%	3	14%	16	25%
Geheel oneens	19	44%	12	57%	31	48%
Geen antwoord	0	0%	1	5%	1	2%
Totaal	43	100%	21	100%	64	100%

21 c Combinatie van ander betaald werk met het raadswerk

	man		vrouw		totaal	
Geheel eens	11	26%	1	5%	12	19%
Eens	17	40%	7	33%	24	38%
Neutraal	4	9%	5	24%	9	14%
Oneens	5	12%	4	19%	9	14%
Geheel oneens	4	9%	2	10%	6	9%
Geen antwoord	2	5%	2	10%	4	6%
Totaal	43	100%	21	100%	64	100%

21 d De druk en verwachtingen vanuit de eigen achterban

	man		vrouw		totaal	
Geheel eens	3	7%	2	10%	5	8%
Eens	6	14%	1	5%	7	11%
Neutraal	10	23%	7	33%	17	27%

Oneens	14	33%	7	33%	21	33%
Geheel oneens	10	23%	4	19%	14	22%
Geen antwoord	0	0%	0	0%	0	0%
Totaal	43	100%	21	100%	64	100%

21e De soms lastige vergadertijden

	man		vrouw		totaal	
Geheel eens	3	7%	1	5%	4	6%
Eens	21	49%	3	14%	24	38%
Neutraal	7	16%	9	43%	16	25%
Oneens	12	28%	6	29%	18	28%
Geheel oneens	0	0%	1	5%	1	2%
Geen antwoord	0	0%	1	5%	1	2%
Totaal	43	100%	21	100%	64	100%

21f Een gebrek aan ondersteuning bij de raadswerkzaamheden

	man		vrouw		totaal	
Geheel eens	3	7%	2	10%	5	8%
Eens	14	33%	2	10%	16	25%
Neutraal	5	12%	5	24%	10	16%
Oneens	15	35%	8	38%	23	36%
Geheel oneens	4	9%	3	14%	7	11%
Geen antwoord	2	5%	1	5%	3	5%
Totaal	43	100%	21	100%	64	100%

21g Het taalniveau dan wel het gebruikte jargon

	man		vrouw		totaal	
Geheel eens	2	5%	2	10%	4	6%
Eens	4	9%	2	10%	6	9%
Neutraal	7	16%	5	24%	12	19%
Oneens	11	26%	8	38%	19	30%
Geheel oneens	18	42%	3	14%	21	33%
Geen antwoord	1	2%	1	5%	2	3%
Totaal	43	100%	21	100%	64	100%

21h Het 'haantjesgedrag' van sommige raadsleden

	man		vrouw		totaal	
Geheel eens	5	12%	3	14%	8	13%
Eens	6	14%	2	10%	8	13%
Neutraal	14	33%	8	38%	22	34%
Oneens	12	28%	6	29%	18	28%
Geheel oneens	6	14%	1	5%	7	11%
Geen antwoord	0	0%	1	5%	1	2%
Totaal	43	100%	21	100%	64	100%

21 i Het gedrag van discriminerende of denigrerende personen in mijn werkomgeving

	man	vrouw	totaal
--	-----	-------	--------

Geheel eens	1	2%	1	5%	2	3%
Eens	5	12%	6	29%	11	17%
Neutraal	5	12%	5	24%	10	16%
Oneens	9	21%	6	29%	15	23%
Geheel oneens	23	53%	2	10%	25	39%
Geen antwoord	<u>0</u>	0%	<u>1</u>	5%	1	2%
Totaal	43	100%	21	100%	64	100%

21 j De invloed van de media op de besluitvorming

	man		vrouw		totaal	
Geheel eens	4	9%	1	5%	5	8%
Eens	12	28%	3	14%	15	23%
Neutraal	10	23%	2	10%	12	19%
Oneens	9	21%	10	48%	19	30%
Geheel oneens	8	19%	4	19%	12	19%
Geen antwoord	<u>0</u>	0%	<u>1</u>	5%	1	2%
Totaal	43	100%	21	100%	64	100%

21 k De hoeveelheid aan beslissingen in de informele sfeer (achterkamertjes)

	man		vrouw		totaal	
Geheel eens	5	12%	3	14%	8	13%
Eens	6	14%	2	10%	8	13%
Neutraal	14	33%	8	38%	22	34%
Oneens	12	28%	6	29%	18	28%
Geheel oneens	6	14%	1	5%	7	11%
Geen antwoord	<u>0</u>	0%	<u>1</u>	5%	1	2%
Totaal	43	100%	21	100%	64	100%

21 l De vaak trage besluitvorming

	man		vrouw		totaal	
Geheel eens	9	21%	1	5%	10	16%
Eens	14	33%	6	29%	20	31%
Neutraal	13	30%	8	38%	21	33%
Oneens	6	14%	0	0%	6	9%
Geheel oneens	1	2%	2	10%	3	5%
Geen antwoord	<u>0</u>	0%	<u>4</u>	19%	4	6%
Totaal	43	100%	21	100%	64	100%

21 m De grote nadruk op contact en interactie met de burgers

	man		vrouw		totaal	
Geheel eens	1	2%	0	0%	1	2%
Eens	5	12%	4	19%	9	14%
Neutraal	14	33%	1	5%	15	23%
Oneens	15	35%	8	38%	23	36%
Geheel oneens	7	16%	6	29%	13	20%
Geen antwoord	<u>1</u>	2%	<u>2</u>	10%	3	5%
Totaal	43	100%	21	100%	64	100%

21 n De grote hoeveelheid papierwerk

	man		vrouw		totaal	
Geheel eens	8	19%	2	10%	10	16%
Eens	19	44%	7	33%	26	41%
Neutraal	11	26%	5	24%	16	25%
Oneens	3	7%	5	24%	8	13%
Geheel oneens	2	5%	1	5%	3	5%
Geen antwoord	<u>0</u>	0%	<u>1</u>	5%	1	2%
Totaal	43	100%	21	100%	64	100%

22 Stellingen over de positie van allochtone raadsleden

Een derde van de allochtone raadsleden denkt meer tijd kwijt te zijn aan het raadswerk dan autochtonen. Dit komt overeen met de eerder genoemde conclusie dat het gemiddelde raadslid 15 uur per week aan raadswerk besteedt, bij allochtonen ligt dit hoger. Maar bijna 40% is het er niet mee eens dat allochtonen meer tijd besteden dan autochtonen.

Een steeds terugkerend thema rondom allochtone raadsleden is de vraag naar de relatie met de achterban. Zet men zich vooral in voor de 'eigen mensen', verwachten die dat ook?

De respondenten antwoorden in meerderheid (mannen 70%, vrouwen 57%) dat die verwachting bij de achterban er is, in 2005 was dit 69%. Allochtone raadsleden hebben een sterkere band met hun achterban dan autochtone raadsleden denkt 58% van de mannen en 48% van de vrouwen. In 2005 was dit 66%. Op de stelling 'Ik wil niet gezien worden als vertegenwoordiger van mijn achterban' zijn de antwoorden verdeeld: 38% van de mannen is het daar in meer of mindere mate mee eens, 46% niet, 16% is neutraal. Bij vrouwen ligt het verdeelder: 29% is het ermee eens, 24% niet, 43% is neutraal. In 2005 was dit 52% eens, 17% neutraal, 31% oneens. Het lijkt erop dat allochtone vrouwelijke raadsleden losser staan ten opzichte van de allochtone achterban dan de mannen. Een mogelijke verklaring voor dit verschil zou kunnen zijn dat allochtone mannen meer contacten hebben met allochtonen in zelforganisaties, moskeeën en koffiehuisen.

Het lastige bij dit onderwerp is dat er geen vergelijking mogelijk is met de relatie die autochtone raadsleden onderhouden met hun achterban. Voor zover bekend is daar geen onderzoek naar gedaan. Heeft de ondernemer in de raad meer oog voor de belangen van het bedrijfsleven, verwachten de agrariërs in de gemeente zo nodig steun van de landbouwer in de raad? Is dat in strijd met de functie van volksvertegenwoordiger?

Zo'n 80% van de respondenten vindt dat de houding ten opzichte van immigranten is verhard, 42% van de mannen, 52% van de vrouwen vindt dat daardoor hun raadswerk moeilijker is geworden.

22 a Allochtonen zijn meer tijd kwijt aan raadswerk dan autochtonen

	m		v		totaal	
Geheel eens	4	9%	6	29%	10	16%
Eens	12	28%	1	5%	13	20%
Neutraal	10	23%	5	24%	15	23%
Oneens	12	28%	6	29%	18	28%
Geheel oneens	5	12%	2	10%	7	11%
Geen antwoord	0	0%	1	5%	1	2%
Totaal	43	100%	21	100%	64	100%

22 b Allochtone vrouwen ondervinden meer belemmeringen dan allochtone mannen

	m		v		totaal	
Geheel eens	1	2%	6	29%	7	11%
Eens	9	21%	1	5%	10	16%
Neutraal	21	49%	5	24%	26	41%
Oneens	8	19%	6	29%	14	22%
Geheel oneens	3	7%	2	10%	5	8%
Geen antwoord	1	2%	1	5%	2	3%
Totaal	43	100%	21	100%	64	100%

22 c Ik wil niet gezien worden als vertegenwoordiger van mijn eigen achterban

	m		v		totaal	
Geheel eens	8	19%	1	5%	9	14%
Eens	8	19%	5	24%	13	20%
Neutraal	7	16%	9	43%	16	25%
Oneens	13	30%	2	10%	15	23%
Geheel oneens	7	16%	3	14%	10	16%
Geen antwoord	<u>0</u>	0%	<u>1</u>	5%	1	2%
Totaal	43	100%	21	100%	64	100%

22 d Allochtonen hebben een sterkere band met hun achterban dan autochtonen

	m		v		totaal	
Geheel eens	13	30%	1	5%	14	22%
Eens	12	28%	9	43%	21	33%
Neutraal	9	21%	4	19%	13	20%
Oneens	7	16%	5	24%	12	19%
Geheel oneens	2	5%	1	5%	3	5%
Geen antwoord	<u>0</u>	0%	<u>1</u>	5%	1	2%
Totaal	43	100%	21	100%	64	100%

22 e Burgers van mijn etnische achtergrond verwachten dat ik hun belangen vertegenwoordig

	m		v		totaal	
Geheel eens	11	26%	5	24%	16	25%
Eens	19	44%	7	33%	26	41%
Neutraal	6	14%	5	24%	11	17%
Oneens	5	12%	2	10%	7	11%
Geheel oneens	1	2%	1	5%	2	3%
Geen antwoord	<u>1</u>	2%	<u>1</u>	5%	2	3%
Totaal	43	100%	21	100%	64	100%

22 f Houding t.o.v. immigranten in de samenleving is verhard

	m		v		totaal	
Geheel eens	16	37%	5	24%	21	33%
Eens	20	47%	10	48%	30	47%
Neutraal	4	9%	4	19%	8	13%
Oneens	3	7%	1	5%	4	6%
Geheel oneens	0	0%	0	0%	0	0%
Geen antwoord	<u>0</u>	0%	<u>1</u>	5%	1	2%
Totaal	43	100%	21	100%	64	100%

22 g Het raadswerk is daardoor moeilijker geworden voor allochtonen

	m		v		totaal	
Geheel eens	6	14%	5	24%	11	17%
Eens	12	28%	10	48%	22	34%
Neutraal	16	37%	4	19%	20	31%
Oneens	7	16%	1	5%	8	13%
Geheel oneens	2	5%	0	0%	2	3%
Geen antwoord	<u>0</u>	0%	<u>1</u>	5%	1	2%
Totaal	43	100%	21	100%	64	100%

22 h De belangstelling van politieke partijen om kandidaten uit etnische minderheidsgroepen te zoeken is de afgelopen jaren afgenomen

	m		v		totaal	
Geheel eens	3	7%	1	5%	4	6%
Eens	11	26%	1	5%	12	19%
Neutraal	14	33%	10	48%	24	38%
Oneens	11	26%	7	33%	18	28%
Geheel oneens	4	9%	1	5%	5	8%
Geen antwoord	<u>0</u>	0%	<u>1</u>	5%	1	2%
Totaal	43	100%	21	100%	64	100%

22i De belangstelling van politieke partijen om kandidaten uit etnische minderheidsgroepen te begeleiden is de afgelopen jaren afgenomen

	m		v		totaal	
Geheel eens	2	5%	1	5%	3	5%
Eens	7	16%	2	10%	9	14%
Neutraal	21	49%	8	38%	29	45%
Oneens	10	23%	8	38%	18	28%
Geheel oneens	3	7%	1	5%	4	6%
Geen antwoord	<u>0</u>	0%	<u>1</u>	5%	1	2%
Totaal	43	100%	21	100%	64	100%

Samenvatting van de resultaten

1. Het allochtone raadslid is relatief jonger (41,5 jaar) dan het gemiddelde raadslid (53,4 jaar).
2. Vrouwen krijgen bij hun raadswerk vaker ondersteuning en begeleiding dan mannen.
3. Net als autochtone raadsleden klagen allochtone raadsleden over teveel vergaderen, teveel leeswerk, te moeilijke stukken, te weinig tijd voor contacten met burgers en organisaties.
4. Net als autochtone raadsleden besteden allochtone raadsleden gemiddeld tweederde van hun tijd aan bestuurlijke activiteiten en een derde aan volksvertegenwoordigende activiteiten.
5. Allochtone raadsleden hebben relatief vaker een baan (80%) dan het gemiddelde van alle raadsleden (71%). In beide categorieën (m/v) hebben de meesten een baan van meer dan 30 uur per week.
6. Allochtone mannen geven relatief vaker dan allochtone vrouwen aan problemen te hebben met de combinatie van het raadswerk met een gezin en met een baan. Vrouwen hebben meer last van discriminatie.
7. 66% van de allochtone raadsleden is het eens met de stelling dat hun achterban verwacht dat zij hun belangen vertegenwoordigen. 34% daarentegen wil niet gezien worden als vertegenwoordiger van zijn achterban.
8. Een grote meerderheid (80%) van de allochtone raadsleden vindt dat de houding ten opzichte van migranten is verhard en 51% vindt dat hun raadswerk daardoor moeilijker is geworden.
9. Driekwart van de respondenten vindt zich geslaagd als raadslid.
10. Een minderheid (39%) denkt erover zich in 2010 weer kandidaat te stellen, 19% denkt dat niet te doen, 42% twijfelt nog.

Instituut voor Publiek en Politiek (IPP)
Amsterdam, 10 maart 2009

Brahim Fattah
b.fattah@publiek-politiek.nl

Lisette Dekker
l.dekker@publiek-politiek.nl